

Podstawy prawne polskiej polityki ochrony środowiska

Polityka ochrony środowiska w Polsce oparta jest na przepisach prawnych. Odnoszą się do niej akty prawne różnej hierarchii. W systemie tym najważniejsze są normy zawarte w konstytucji oraz w ustawach. Na dalszym miejscu znajdują się rozporządzenia. Prawodawstwo dotyczące tej dziedziny w naszym kraju ma nieco inny charakter niż w Unii Europejskiej. Próbuje objąć całość problemu, czyli pełen zakres zagadnień związanych z ochroną środowiska, natomiast przepisy we Wspólnocie regulują zwykle tylko pewną ich część, resztę pozostawiając ustawodawstwu państw członkowskich.

W uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe 2 kwietnia 1997 i zatwierdzonej w referendum 25 maja Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ochrony środowiska dotyczą artykuły 5, 74 i 86:

Art. 5. Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 74. 1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

1. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.
2. Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.
3. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Art. 86. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Szczegóły określa ustawa.

W nowej konstytucji zasygnalizowano więc obecność w polskim

prawodawstwie elementów typowych dla rozwiązań zachodnioeuropejskich, jak zasada zrównoważonego rozwoju czy prawo obywateli do informacji o środowisku. Troska o stan środowiska naturalnego stała się jednym z pięciu (obok wierności krajowi, obrony ojczyzny, przestrzegania prawa oraz ponoszenia świadczeń publicznych, takich jak podatki) wymienionych w konstytucji obowiązków obywatela.

Problemy ochrony środowiska rozwiązywane mogą być zarówno na szczeblu centralnym, ogólnopaństwowym jak i terytorialnym, samorządowym. W pierwszym przypadku mamy do czynienia z ustawami powołującymi takie organy, jak Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa , Inspekcję Ochrony Środowiska^[1] ^[2], czy Inspekcję Sanitarną^[3] ^[4]. O administracji środowiska naturalnego więcej zostanie napisane w podrozdziale trzecim, dotyczącym narzędzi i metod realizacji polskiej polityki ochrony środowiska.

W związku z reformą administracyjną kraju w zakresie działalności nowopowstających samorządów znalazła się realizacja celów ekologicznych. Artykuł 11 ustawy o samorządzie województwa wymienia cele, które ma obejmować strategia rozwoju województwa. Znajduje się wśród nich „zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń” oraz „racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zadania o charakterze wojewódzkim, w zakresie ochrony środowiska, określone odpowiednimi ustawami, mają być wykonywane przez samorząd wojewódzki (Art. 14). Z odpowiednią analogią mamy do czynienia w przypadku samorządu powiatowego. Artykuł 4 ustawy o samorządzie powiatowym daje temu podmiotowi samorządu kompetencję realizacji „zadań publicznych o charakterze ponadgminnym w zakresie (...) ochrony środowiska i przyrody”. Istniejąca od 1990 roku ustawa o samorządzie terytorialnym^m w artykule 7 wymienia wśród zadań własnych gminy także takie, które dotyczą ochrony środowiska. Należą do nich:

„sprawy (...) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk oraz utylizacji odpadów komunalnych, (...) lokalnego transportu zbiorowego, (...) zieleni komunalnej i zadrzewień”.

Zasadnicze znaczenia dla realizacji polityki ochrony środowiska w Polsce ma jednak wielokrotnie zmieniana i dostosowywana do zmieniających się realiów ustawa z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska^[5]. Jest ona czymś pośrednim pomiędzy ustawą „ramową” – w niektórych dziedzinach określa tylko ogólne zasady i odsyła do przepisów szczególnych a kodeksem – niektóre dziedziny objęte zostały całościową regulacją, bez odsyłania do przepisów szczególnych.^[6] ^[7] ^[8]

W systemie polskich norm prawnych istnieje jeszcze wiele innych, szczegółowych przepisów z dziedziny ochrony środowiska. Te ważniejsze mają rangę ustaw lub rozporządzeń.^[9] O większości z nich będzie wspomniane przy okazji omawiania poszczególnych aspektów polskiej polityki ekologicznej.

–

^[1] Dz. U. z dnia 29 grudnia 1989 r. Nr 73, poz. 433, z późniejszymi zmianami.

^[2] Dz. U. z dnia 29 sierpnia 1991 r. Nr 77, poz. 335, z późniejszymi zmianami.

^[3] Tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 90, poz. 575, z późniejszymi zmianami.

^[4] Dz. U. z dnia 18 lipca 1998 r. Nr 91, poz. 576.

^[5] Dz. U. z dnia 18 lipca 1998 r. Nr 91, poz. 578.

[6] Tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 z późniejszymi zmianami.

[7] Tekst jednolity: Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196, z późniejszymi zmianami.

[8] R. Paczuski, Prawo ochrony środowiska, Bydgoszcz 1996, s. 49

[9] Na przykład w opracowaniu Ochrona środowiska. Zbiór przepisów, Wydawnictwo Prawnicze – Sopot 1998, znalazło się 39 pozycji – ustaw i rozporządzeń.

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.